

Preken høymesse på Missingmyr bedehus (DELK) aposteldagen, 20.07.25 2025

III Jes 66,18–19, Apg 9,1–19, Mark 3,13–19 *Kalt til å være sammen med Jesus*

Det er aposteldagen, og vi skal tale om apostlene, deres tjeneste og sammenhengen med vårt oppdrag og vårt liv, i tillegg til forskjellen på dem og oss. «De tolv» er betegnelsen på dem som skulle bli apostler senere. I motsetning til andre etterfølgere, det tales om 70 noen ganger, nevnes disse ved navn. Vi kan følge noen av dem, varierende hvor mye, også etter Jesu himmelfart. Jesus kalte dem ifølge Markus til tre oppgaver, de «*skulle være sammen med ham*», sendes «*ut for å forkynne*» og «*ha makt til å drive ut onde ånder*». Ved å velge tolv fornyet Jesus gudsfolket som opprinnelig bestod av tolv stammer selv om kun Juda stamme, Benjamins og Levi var igjen på Jesu tid. «På portene var det skrevet navn ... til Israelsfolkets tolv stammer. ... Bymuren hadde tolv grunnsteiner» med «tolv navn», «navnene til Lammets tolv apostler» (Åpb. 21,12 og 14). Jeg skal legge hovedvekten på det første aspektet, at Jesus kalte dem for at de «skulle være sammen med ham». Vi skal også se på måten Jesus kalte på og middelet han gav disiplene, Ordet. Til slutt stanser vi ved konteksten for kallsgjerningen, forfølgelsen.

1 Samværet med Jesus

Først skriver Markus at de ble kalt for å «være sammen med ham». Markus er alene blant evangelistene om å bemerke akkurat det (jfr. Matt. 10,2–4, Mark. 3, 16–19, Luk. 6,14–16 og Apg. 1,13). Men det er det primære. Tjenesten handler i sin grunn om samvær med Jesus, for å tjene Gud er å bli tjent av ham. Derfor skulle de være hos ham. Slik ble de vitner til det han sa, gjorde og opplevde, ikke minst det han led, at han døde senere og stod opp igjen fra de døde. Ved erstatningen av Judas ved Mattias (minnedag: 24. febr.), som vi leser om i Apg. 1,15-26, hører vi at apostlene hadde vitnesbyrdet som oppgave og at de virkelig hadde vært sammen med ham: «Derfor bør en av de mennene som fulgte med oss hele tiden mens Herren Jesus gikk inn og ut blant oss, like fra han ble døpt av Johannes til den dagen han ble tatt opp fra oss - en av disse mennene bør sammen med oss være vitne om hans oppstandelse» (1,21f). Mattias var ikke av de tolv, men del av den videre kretsen som også hadde vært vitne. Hele Jesu offentlige virke er det derfor innsyn i. Gjennom evangeliene har vi også innblikk i det som skjedde bak lukkede dører, nattverden i den øvre salen for eksempel. Tilmed noen av bønnene hans til Faderen har vi gjengivelser av, slik vitnene har minnes og skrevet det ned (f. eks Joh. 17,1-26). Slik er kirken den dag i dag apostolisk. Vi har en sånn tro og kristendom som apostlene hadde.

I dette er det noe som vi som er kristne i dag ikke utøver. Det er en forskjell på oss og apostlene. Dette gjelder ikke bare tjenesten apostlene hadde med å bevitne frelseshendelsene. Der står vi på den andre siden, og hører vitnesbyrdet deres. Her blir vi betjent. Ved Jesu omgang med mennesker var dessuten et sosialt vennskaps- og kjærlighetsforhold opprettet. Slik har ikke vi fått bli kjent med Jesus. Vi vet ikke engang hvordan han så ut. «Brudesvennene kan vel ikke faste når brudgommen er iblant dem?», spør Jesus retorisk ved en annen anledning (Mark. 2,19par.). Dette var en særegen epoke i gudsfolkets historie.

Her er likevel en forbindelse mellom de tolv og oss. Det handler som sagt om å *være sammen med Jesus*. Han vil være sammen med alle, han. Han kalte apostlene til det. Det er et aspekt ved frelsen. «Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende!» (Matt. 28,20) lover Jesus apostlene før himmelfarten og vider uttrykkelig nærværet ut til senere generasjoner. Paulus ville gjerne bryte opp fra dette livet for å «være med Kristus, for det er», skriver han, «så mye, mye bedre», men han ville bli her av hensyn til andre (Filip. 1,23f). Røveren, en av Jesu to sidemenn på Golgata, fikk være med Jesus på ekspress inn i det evige livet: «Sannelig, jeg sier deg: I dag skal du være med meg i paradis» (Luk. 23,34; jfr. Matt 16,28; 20,21; 2 Kor 12,3f; Åp 2,7). Ikke desto mindre er vi allerede sammen med Jesus nå uten å se ham så sant vi tror, og er i det stykke saligere enn Thomas, som Jesus sa på oppstandelsesdagen: «Fordi du har sett meg, tror du. Salige er de som ikke ser, og likevel tror» (Joh. 20,29, jfr. 1 Pet. 1,8), som oss, som tror etter apostlenes tid. Være sammen med Jesus, det er også vår gudstjeneste; derfor har vi kommet på høymessen i dag, til tjenesten med Ordet, og ikke minst nattverden.

Slik de tre oppgavene er stilt sammen her i Mark. 3, ser vi at det å forkynne og tjene, og utdrive, var betinget av samvær med Jesus. Ut av dette fellesskapet gikk oppgaven; det var en kompetent tjeneste, sendt ut av Jesus selv. Disiplene var med andre ord ikke en gruppe mennesker som tok opp et viktig anliggende, slik de så det. Tjenesten til den enkelte av dem var personlig villet av Jesus. Vi hører at han kalte «til seg dem han selv ville» (v. 13).

2 Ordet

Av en mengde som fulgte ham pekte Jesus ut tolv, altså «hvem han ville», idet han trakk seg tilbake i fjellet (v. 7ff). Lukas føyer i sin versjon til at Jesus hadde forberedt dette ved å være i bønn hele natta i fjellet. Lukas er generelt opptatt av Jesu bønneliv. Poenget her er at ingen hadde bestemt seg for å bli med i kretsen rundt Jesus (v. 14). Kallet hans, eller Ordet, hadde skaperkraft. Om vi melder oss, er det likevel han som velger ut hvem han vil kalle. Ordet virker

så ynkelig, ikke mer enn luft, men det går utenpå alt. Det er faktisk uten begrensninger – materielt og mentalt. Det stiller situasjonen helt tilbake til skapelsen. Gud bruker Ordet, som han også skapte ved, til å nå og vinne mennesker. Derfor er forkynnelsen middelet i Guds rike. Den anvender skaperordet. Og resultatet av forkynnelsen går utover dette livet, formidler evig liv, mens himmel og jord skal forgå, som Jesus sier (Matt. 24,35). Arbeidet med å vinne mennesker omtales derfor som å sendes «ut for å forkynne». Når det forkynnes, får vi meditere over et gudsord, slik at det blir gjort til vårt. Å «drive ut onde ånder» skjer også ved Ordet. Ved å gjøre dette tok de tolv del i Jesu gjerning mens han var i verden. Det var et tegn. Ånder drives ikke desto mindre ut i dag også, særlig på misjonsmarken hvor konfrontasjonen med hedenskapen er markant. Å være besatt av en uren ånd er i strid med det å være kristen - *jeg er i dere, og dere i meg*, som Jesus sier i Johannesevangeliet; «i Kristus» med Paulus' ord.

3 Forfølgelsen

Utsendelsen skjedde i forfølgelse. Vi hører om fariseerne før dette skjedde. «Men fariseerne gikk ut, og sammen med herodianerne begynte de straks å holde rådslagning om hvordan de skulle få ryddet ham av veien» (v. 6). Etterpå kommer de skriftlærde og beskylder ham for å gjøre de kraftige gjerningene sine ved den ondes makt (v. 20-27). Før dagens evangelium, hører vi dessuten om helbredelse og utdrivelse. Det er typisk for Markus blant evangelistene å fokusere på det. Det som følger om Belsebub etter dagens evangelietekst viser at dette er tema i sammenhengen; de stod allerede midt i tjeneste med demonutdrivelser da Jesus kalte dem formelt. Utdrivelsene er jo et direkte angrep på djevelen. Hvordan kan det være mulig, innvender Jesus på beskyldningen om at han driver ut ved Belsebub; dette er jo en konfrontasjon med den onde. «Hvordan kan Satan drive Satan ut?» (v. 23).

I forfølgelse – og i den ondskapen som preger verden – får vi «være hos Jesus», på laget hans og under vern av ham, får vi forkynne og forkynnes for. *Ro i uro* på et vis. Dette er konteksten for både tjenesten og livet som kristen. «Alle som vil leve gudfryktig i Kristus Jesus, skal bli forfulgt», leser vi i 2 Tim. 3,12. Det er en del av det å bli dannet lik med Kristus i hans liv som ble forfulgt. På én nær, Johannes, led alle apostlene martyrdøden: Peter i Roma (med nøkler, eller kors vendt opp ned som symboler), som Paulus (med symbolene sverd og bok), og de markeres med samme dag, 29. juni som er utgangspunkt for aposteldagen som vi feirer i dag. Også de andre apostlene har sine datofestede minnedager. I lidelsen er vi dypt forent med Jesus, «sammen med ham», og det blir vi dermed også i seieren og gleden som aldri tar slutt.